

Datum
2020-02-07
Vår referens
Göran Larsson
Strateg
goran.larsson@malmo.se

Tjänsteskrivelse

Malmöinitiativet - Byt ut Karl X Gustav statyn på stortorget KN-2020-489

Sammanfattning

Förslagsställaren föreslår att statyn av Karl X Gustav på Stortorget i Malmö byts ut mot en staty med annat motiv då den nuvarande statyn enligt förslagsställaren symboliserar en erövrare som åsamkat staden mycket lidande.

Förslag till beslut

Kulturnämnden föreslås besluta

1. Kulturnämnden godkänner förslag till yttrande.
2. Kulturnämnden anser förslaget besvarat.

Beslutsunderlag

- Malmöinitiativet - Byt ut Karl X Gustav statyn på stortorget
- Malmöinitiativet - Byt ut Karl X Gustav statyn på stortorget
- Förslag till yttrande - Malmöinitiativet
- G-Tjänsteskrivelse - Malmöinitiativet

Beslutsplanering

Kulturnämndens Ordförandeberedning 2020-02-04
Kulturnämndens arbetsutskott 2020-02-13
Kulturnämnden 2020-02-26

Beslutet skickas till

Stadskontoret

Ärendet

Statyn över Karl X Gustav restes 1896 och var resultatet av ett initiativ från representanter för den skånska adeln och borgerskapet i Malmö. Resande av monument över historiska personer och händelser var del av en rörelse i hela Europa vid denna tid där framhållandet av en nations historiska minnen ansågs öka människors förutsättningar för att bli goda samhällsmedborgare. Genom monumentprojekten ville man skapa moraliskt uppbyggliga samlingsplatser där bilder av

det förflutna skulle inspirera till en utveckling i samtiden. Initiativet till en ryttarstaty i Malmö väcktes redan 1873 och en insamling av medel startades. Viss kritik framfördes tidigt om att en staty av Skånes erövrare rimmade illa med grannrelationerna till Danmark men till övervägande delen var reaktionen positiv. Statyn beräknades kosta kring 100 000 kr (drygt 7 miljoner kronor i dagens penningvärde) och en tävling utlystes, där konstnären John Börjessons förslag vann. Den kritik som nu framfördes mot projektet kom främst från vänstern genom tidningen Arbetet där man kritiserade kostnaderna och särskilt att Malmö stad bidrog med pengar. Kritiken fick dock ingen verkan och statyn invigdes den 28 juni 1896 av dåvarande kronprins Gustaf (V). Talare var också professorn i Historia i Lund Martin Weibull som tidigare tagit initiativet till monumentet över slaget vid Lund som invigdes 1883. Här var tematiken att betona den nordiska samhörigheten och ”de gemensamma minnenas försonande verkan” och inte den svenska segern. I Malmö betonades istället Skånes införlivande med Sverige som ett led i en nordisk ”integ-ration” där man med tidens typiska geopolitiska argument talade om vattnet som ”naturliga gränser” och med detta synsätt blev Skånes roll efter 1658 att vare en förenande länk mellan Danmark och Sverige.

Statyn på Stortorget i Malmö som av en samtida betraktare beskrevs som ”en korpulent och med viss humor uppfattad konung” är ett konstverk skapat utifrån det sena 1800-talets historieuppfattning och den nationella agenda som var en dominerande politisk uppfattning. Den moderna forskningen kring 1600-talets konflikter i Norden betonar istället frånvaron av nationella perspektiv i det dåtida samhället som istället kännetecknades av en identitet byggd på vilket stånd eller samhällsgrupp man tillhörde. Statyn kan därmed betraktas som en offentlig utsmyckning som berättar om det sena 1800-talets samhälle och som genom tiderna fått en hemortsrätt på Stortorget. Den berättar däremot inget om de verkliga förhållandena 1658 och inget om vår tids historie- och samhällssyn. För detta krävs andra manifestationer.

Ansvariga

Pernilla Conde Hellman Kulturdirektör